

 VRH PODJETIJ V TUJI LASTI
SUMMIT OF FOREIGN-OWNED COMPANIES

DEKLARACIJA TNI

Poslanstvo

Oblikovanje globalno konkurenčnega in privlačnega investicijskega okolja v Sloveniji.

Izziv

Identifikacija, zmanjšanje in odprava glavnih ovir, s katerimi se soočajo domači in tuji investitorji.

Cilj

Povečanje obsega tujih neposrednih investicij (TNI) v petih letih z 10,5 mrd EUR na 15 mrd EUR.

DEKLARACIJA TNI

Deklaracija TNI razkriva trenutno stanje, izzive, pa tudi predloge za izboljšanje poslovnega okolja v Sloveniji.

Namen dokumenta je doseči dvig zavedanja med ključnimi odločevalci v državi o resničnih izzivih, s katerimi se soočajo tuji investitorji. Kljub temu, da se s podobnimi izzivi soočajo tudi domača podjetja, prinaša Deklaracija TNI nekaj dodatnih sporočil. Družbe v tuji lasti se še bolj soočajo z globalnimi in regionalnimi izzivi ter lažje izvajajo primerjave med državami, ko sprejemajo pomembne poslovne odločitve.

To jim ponuja priložnost prispevati k izboljšanju slike Slovenije kot destinacije za tuje investitorje.

Kot majhna in relativno visoko razvita članica OECD Slovenija ne more ponuditi prednosti velikega domačega trga in povpraševanja. Lahko pa izkoristi konkurenčne prednosti v kar nekaj dejavnostih, ki imajo visoko strokovno delovno silo, dobro izpostavljene prodajne kanale ipd.

Poslovni svet je svet števil, ki ne lažejo. Ta dokument poudarja tiste, ki so relevantne za vse ključne deležnike v državi.

Pri implementaciji predlogov opozarjamo, da je pomembno zasledovati njihov namen ter preprostost rešitve. To je namreč najboljši pristop v državah, po katerih se želimo zgledovati.

OSEBNA IZKAZNICA FORUMA TUJIH INVESTITORJEV V SLOVENIJI

Forum tujih investitorjev v Sloveniji (SFIF) sestavlja 30 slovenskih gospodarskih družb v tujem lastništvu. Skupina je bila oblikovana z namenom izboljšanja poslovnega okolja za vse slovenske družbe. Po podatkih iz zadnjih zaključnih finančnih poročil (2014) so družbe SFIF ustvarile 5,3 mrd EUR prodaje, kar predstavlja tretjino tiste, ki so jo ustvarile vse tuje družbe, in 7 % celotnega zasebnega sektorja. Zaposlujejo 24 tisoč zaposlenih in imajo dodano vrednost na zaposlenega 60 % višjo od povprečja zasebnega sektorja. Za investicije so namenile 320 mio EUR, t.j. 40 % celotnega zneska, ki ga temu namenjajo vse tuje družbe. V obe socialni blagajni so te družbe prispevale 200 mio EUR. Nenazadnje so plačale za 24 mio EUR davkov iz dobička pravnih oseb.

	2014	delež med tujimi podjetji	delež v zasebnem sektorju
Prodaja (mio EUR)	5.332	31,9 %	7,0 %
Število zaposlenih v Sloveniji	21.395	31,6 %	4,9 %
Dodana vrednost (mio EUR)	1.555	50,4 %	8,9 %
Dodana vrednost na zaposlenega (EUR)	64.766	142,0 %	160,6 %
Investicije (mio EUR)	316	38,6 %	8,6 %
Socialni prispevki (mio EUR)	194	66,9 %	11,4 %
Davek na dobiček (mio EUR)	24	22,7 %	5,6 %

Vir: KAPOS GZS, na osnovi letnih finančnih izkazov

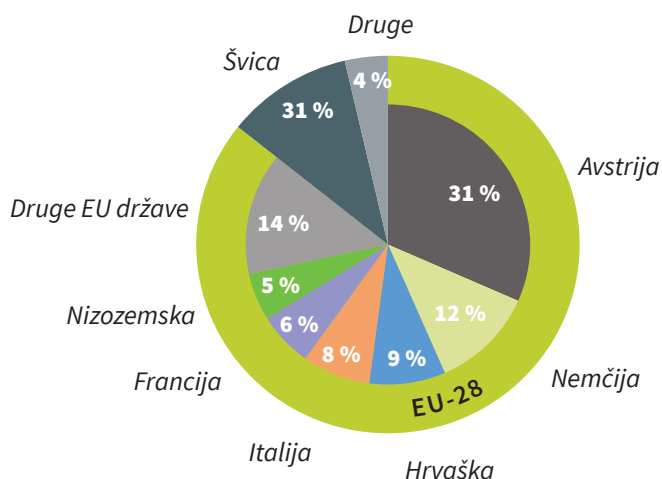
Glavni avtorji tega dokumenta so člani Foruma tujih investitorjev v Sloveniji, še posebno člani izvršilnega odbora:

Predsednik:
Vojmir Urlep (Lek).

Člani:
Wolfram Walter Pabst von Ohain (BSH),
Denes Zoltan Szabo (E&Y svetovanje),
Hubert Culik (Helios),
Iztok Klančnik (HP),
Bahaeldin Abdallah Mohamed Baioumy (Iskraemeco),
Edvin Sever (Mahle Letrika),
Denis Mancevič (SIJ),
Janez Bojc (Žito),
Aleksander Zalaznik (Danfoss Trata),
Branko Rožič (Količevo Karton),
Peter Jakšič (Johnson Controls).

POMEN PODJETIJ V TUJI LASTI ZA SLOVENIJO

Geografski izvor TNI v Sloveniji

Razdelitev po kapitalu.
Vir: Banka Slovenije

93.000 zaposlenih
21,5 % vseh

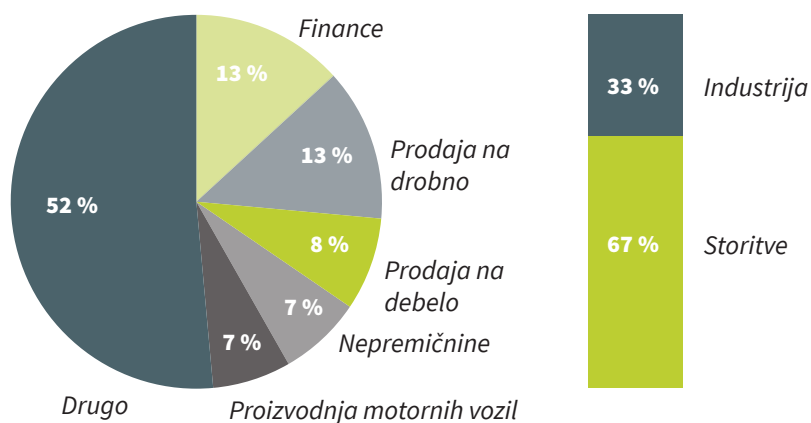

9.470 podjetij
14,9 % vseh

5,8 mrd EUR dodane
vrednosti
33,0 % celotne

Dejavnosti TNI

Razdelitev po celotni vrednosti TNI (kapital in posojila) ob koncu
2014. Vir: Banka Slovenije

1,2 mrd EUR EBITDA
30,0 % celotne

926 mio EUR neto dobička
28,0 % celotnega

Vir: AJPES

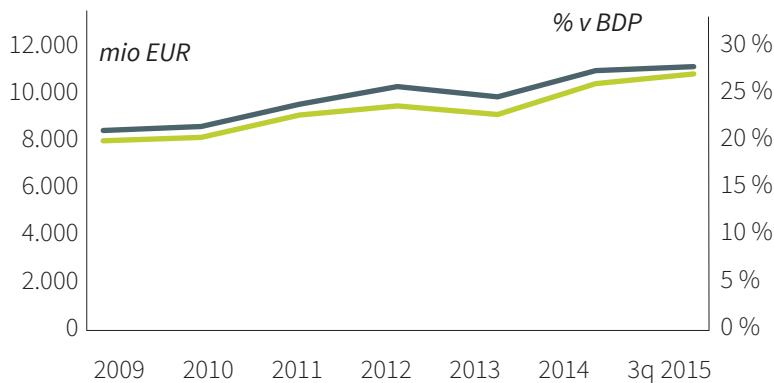
KONKURENČNE PREDNOSTI SLOVENIJE

Bi se zopet odločili za Slovenijo kot ciljno destinacijo za investicijo?

77 % pravi DA

Storitvena podjetja so bila bolj optimistična kot proizvodna.
Vir: anketa med člani Foruma tujih investitorjev v Sloveniji

Trend TNI v Sloveniji

Vir: Banka Slovenije

Najpomembnejši razlogi za investiranje

Anketa SFIF

Dostop do znanja, izobražene delovne sile, tehnologije	54 %
Dostop ali povečanje tržnega deleža v Sloveniji	46 %
Izobražena delovna sila	38 %

Delež družb, ki se strinjajo z navedenim razlogom.
Vir: anketa med člani Foruma tujih investitorjev v Sloveniji

Nacionalna raziskava

1. Izobražena delovna sila
2. Stroški delovne sile
3. Dostop do znanje, tehnologije
4. Dostop ali povečanje tržnega deleža v Sloveniji
5. Dobra geografska lokacija in transportna infrastruktura

Ob času odločitve; razvrščeno padajoče po pomembnosti; razlogi se med sektorji razlikujejo.
Vir: Rojec, Jaklič, Koleša, Center za mednarodne odnose, FDV, 2015

Pomembnost za verigo vrednosti

Delež proizvodov, kupljenih lokalno

50% blago **70%** storitve

Vir: Rojec, Jaklič, Koleša, Center za mednarodne odnose, FDV, 2015

Dejavniki slovenske konkurenčnosti, ki so pomembni za multinacionalke

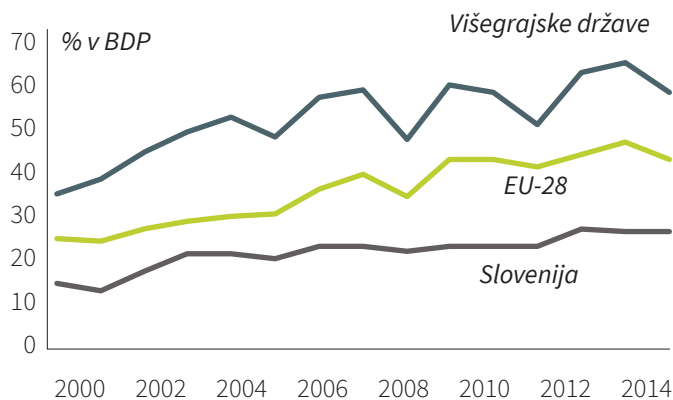
- 4,3 Kakovost proizvodov in storitev
- 4,2 Prožnost
- 4,1 Zanesljivost dobave
- 3,9 Cena (konkurenčna)
- 3,8 Tehnološke kompetence
- 3,7 Geografska bližina

5: najbolj pomemben, 1: najmanj pomemben.

Vir: Rojec, Jaklič, Koleša, Center za mednarodne odnose, FDV, 2015

IZZIVI, S KATERIMI SE SOOČAJO TUJI INVESTITORJI

Različen trend TNI med državami

Slovenija ima relativno in absolutno precej manj tujih neposrednih investicij glede na druge države. Njihov delež v BDP-ju se je počasi pričel povečevati v letu 2012, predvsem zaradi prodaje družb v državnem lastništvu. V zadnjih letih ni bilo izvedene nobene pomembnejše nove investicije. Povsem nasprotno se je delež TNI v EU-28 in v Višegradskih državah v celotnem opazovanem obdobju povečeval.

Glavna omejitve pri tujih investitorjih

1. Visoki stroški dela
2. Visoki davki na dobiček in visoka dohodnina
3. Slaba plačilna disciplina
4. Pomanjkanje kvalificirane delovne sile
5. Neučinkovit sodni sistem

Razvrščeno po padajoči pomembnosti.

Vir: Rojec, Jaklič, Koleša, Center za mednarodne odnose, FDV, 2015

Največja poslabšanja v poslovnem okolju

1. Drag in zapleten postopek pri odprtju novega podjetja	0,93	<div style="width: 93%;"></div>
2. Slaba transportna infrastruktura	0,80	<div style="width: 80%;"></div>
3. Pomanjkanje kvalificirane delovne sile	0,72	<div style="width: 72%;"></div>
4. Neučinkovito reševanje sodnih sporov	0,67	<div style="width: 67%;"></div>
5. Korupcija	0,64	<div style="width: 64%;"></div>
6. Ovire pri nakupu in gradnji zemljišč in poslovnih prostorov	0,60	<div style="width: 60%;"></div>

Razvrščeno padajoče po razliki med pomembnostjo določene ovire v obdobju 2009 do 2015.

Vir: Rojec, Jaklič, Koleša, Center za mednarodne odnose, FDV, 2015

Ovire, ki omejujejo rast

1. Visoki stroški dela	77 %	<div style="width: 77%;"></div>
2. Rigiden trg dela	54 %	<div style="width: 54%;"></div>
3. Pomanjkanje jasnih vladnih zavez k spremembam	38 %	<div style="width: 38%;"></div>

Delež družb, ki so se strinjale glede specifične ovire.

Vir: anketa med člani Foruma tujih investitorjev v Sloveniji

Delež družb v tujem lastništvu, ki ima težave pridobiti kadre iz naslednjih področij

44 %

Strojništvo in metalurgija

36 %

Specializirana področja

32 %

Elektronika

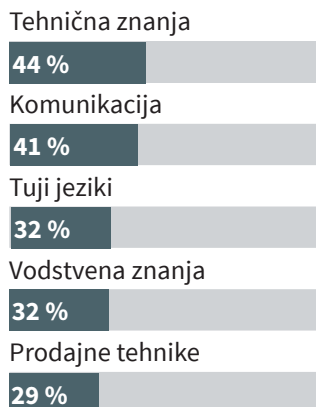
22 %

Komerciala, izvoz, marketing

7 %

IT

Delež družb v tujem lastništvu, ki pogrešajo naslednje kompetence pri svojih zaposlenih

Delež diplomantov tehničnih področij (v %)

31,6 40,2 34,9

Slovenija Višegrad EU

Inženiring, predelovalne dejavnosti, gradbeništvo.
Vir: Eurostat, 2013

Prispevki za socialno varnost v BDP-ju (v %)

14,8 13,3 10,9

Slovenija Višegrad EU-15

Podatki za leto 2013.
Vir: OECD Economic Surveys, maj 2015

1. TRG DELA

Mednarodne primerjave kažejo, da je obdavčitev dela v Sloveniji previsoka. Cilj napovedane davčne reforme mora biti usmerjen v ustvarjanje pogojev za večje število kakovostnih delovnih mest v gospodarstvu, med drugim tudi v industriji. Te ga ni mogoče doseči brez razbremenitve stroškov dela iz rednega delovnega razmerja, kar zahteva znižanje trenutne javne porabe.

1.1 Prožnost pogodb o zaposlitvi. Povečanje prožnosti pogodb o zaposlitvi ter znižanje razlik med novimi zaposlenimi s pogodbami za določen čas ter zaposlenimi za nedoločen čas.

1.2 Sodelovanje med izobraževalnimi institucijami in zasebnim sektorjem. Izboljšanje sodelovanja med izobraževalnimi ustanovami in zasebnim sektorjem:

- z uvedbo programov, ki ustrezneje nagovarjajo potrebe zasebnega sektorja;
- s pridobivanjem praktičnih izkušenj v podjetjih, pridobljenih med rednim šolanjem.

1.3 Imigracije. Izboljšanje pogojev za priseljevanje, lažja administracija in prijaznejše družbeno okolje ob namestitvi.

2. DAVKI

Davki niso zgolj prihodki države, s katerimi se ustvarja standard življenja v družbi, pač pa predstavljajo tudi pomembne iniciative za zasebne investitorje, ko se ti odločajo, kam bodo investirali, koliko bodo zaposlovali, ter koliko bodo namenili za raziskave in razvoj itd. Več kot je potencialnih investicijskih priložnosti za veliko domačo ali tujo družbo, večje so iniciative družbe, da poišče boljše pogoje poslovanja za svojo družbo.

2.1 Obdavčitev dela. Znižanje obdavčitve dela in povečanje spodbud za zaposlovanje strokovnjakov:

- uvedba razvojne kapice pri 2-kratniku povprečne plače;
- znižanje progresivnosti dohodninske lestvice nad 1,8-kratnikom povprečne bruto plače;
- umik najvišje dohodninske stopnje (50 %).

2.2 Vnaprejšen cenovni sporazum (APA). Pospešiti je potrebno uvedbo v praksi (npr. sprejem pravilnikov).

2.3 Alternativni načini obdavčitve družb. Uvedba alternativnih oblik obdavčitve podjetij, denimo prek višjih plačil nadomestil (npr. plačila registracije, kolekov, dovoljenj).

2.4 Davčni ukrepi, ki bi Slovenijo promovirali kot center za regijo Adriatik. Uvedba davčnega režima, ki bi spodbudil tuje družbe k ustanovitvi holdinških, finančnih in upravljaljskih centrov v Sloveniji (npr. dostopnost in praktičnost zavezujočih informacij ter obdavčitev dobičkov iz naložb).

3. OSNOVNI POGOJI POSLOVANJA

Izboljšanje pravnega okolja, izgradnja osnovne infrastrukture ter poenostavitve številnih nepotrebnih administrativnih postopkov so osnovni pogoji, ki so potrebni, da bi bila država privlačnejša za nove poslovne investicije.

3.1 Pravno okolje. Izboljšanje delovanja sodnega sistema z:

- znižanjem potrebnega časa za zaključek sodnih postopkov;
- zagotovitvijo, da bo sodba izvršena;
- zaprtjem vseh lukenj v zakonodaji, ki omogočajo obvod za dolžnika v primeru kršitve gospodarske in insolvenčne zakonodaje.

3.2 Infrastruktura. Izboljšanje osnovne infrastrukture tudi v neurbanah okoljih z visoko brezposlenostjo z:

- izgradnjo cest in zanesljivih električnih omrežij v območjih, kjer je delovne sile veliko in so plače nižje;

- ponudbo o izgradnji potrebne infrastrukture na izbranih lokacijah v primeru večjih investicij.

3.3 Breme birokracije. Znižanje adiministrativnih ovir s:

- poenostavitvijo postopkov s ciljem znižanja njihovega števila, kompleksnosti in s tem časovne alokacije pri izpolnjevanju potrebnih pogojev; to velja pri zaposlovanju ter dovoljenjih za bivanje ključnih tujih zaposlenih;
- oblikovanjem delovne skupine s člani več ministrstev, ki lahko pomagajo pri pospešitvi postopkov za velike investitorje.

Neučinkovitost javne uprave

2. najbolj pereč faktor v 17 % družb

Vir: World Competitiveness Report 2014/2015, WEF

4. PRIVLAČNOST ZA INVESTICIJE

Poenostavitev postopkov za investitorje, ko se ti odločajo o investiciji, promocija slovenskih ključnih prednosti in strateški pristop do novih in obstoječih investicij so ključni mejniki za pridobivanje novih investitorjev in investicij. Tako bi lahko Slovenija bolje izkoristila priložnosti, ki jih ponuja večja regionalizacija proizvodnje.

4.1 Strateški pristop. Spremeniti dojemanje Slovenije kot države, kjer je moderno investirati z:

- identifikacijo edinstvenih pogojev (strateški sektorji);
- postavitev ključnih prioritet za vlado;
- razvojem drugačnega pristopa do zasebnih investitorjev iz realnega gospodarstva z dolgoročnimi razvojnimi načrti, kot pa do finančnih investitorjev.

4.2 Memorandum za povečanje privlačnosti Slovenije kot investicijske države. Vlada in parlament ga naj potrdita. Postopki za pritegnitev novih domačih in zasebnih investicij naj zasledujejo načelo "Vse na enem mestu", s posebnim fokusom na oglaševanju gospodarskih con. Namen tega je:

- vzpostaviti sistem za hiter odgovor in podporo zainteresiranim investitorjem;

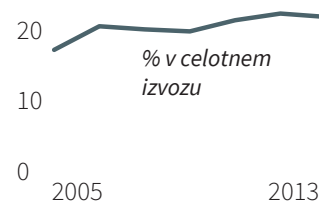
- olajšati občinam lažje delo z investitorji in povečanje gospodarskih con ter jih spodbuditi k oblikovanju fleksibilnejših cen zemljišč.

4.3 Promocija. Povečanje promocije Slovenije kot privlačne države za nove investicije z:

- oglaševanjem v najpomembnejših poslovnih medijih in na specializiranih dogodkih za investitorje;
- promocijo dobrih izkušenj obstoječih tujih investitorjev.

4.4 Postopki pri investiranju. Poenostavitev postopkov pri investiranju bi znižala pomembno oviro do uspešno izvedene investicije.

Stagnacija visokotehnološkega izvoza

■ Slovenija

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

5. FINANČNO OKOLJE

Globina kreditnega indeksa (0-8)

4,0 6,3

Slovenija primerljive države

Indeks meri globino in dosegljivost bonitetnih informacij o podjetjih.

Vir: Doing Business 2016

Dobro delovanje finančnega okolja krepi odnose med dobavitelji in kupci ter povečuje zaupanje v poštenost pravnega okolja. Izboljšanje plačilne discipline in ukrepov, ki sledijo njeni krepitvi, naj bi povečevali zaupanje med poslovnimi deležniki in delovali samoregulatorno.

5.1 Izvrševanje zavezujočih pogodb. Pogodbe se morajo učinkovito izvrševati tudi z zaplembo premoženja, danega v zastavo v primeru insolvenčnega postopka.

5.3 Najboljše prakse pri upravljanju tveganj. Prenos najboljših praks pri upravljanju tveganj iz tujine.

5.2 Pokritost kreditnega registra*. Povečanje transparentnosti s povečanjem števila podjetij v kreditnem registru.

*Baza s podatki o posojilni sposobnosti podjetij.

6. PRENOS TEHNOLOGIJ

Osvojitve naprednih tehnologij je pomemben ukrep za družbe, s katerim lahko zvišajo dodano vrednost in ohranijo konkurenčnost pred delovno-intenzivnimi neevropskimi državami. To je področje, kjer slovensko gospodarstvo uživa konkurenčno prednost.

Globalni inovacijski indeks (0-100)

48,5

ocena Slovenije

19. v Evropi

Vir: The Global Innovation Index 2015

6.1 Specializirani kompetenčni centri. Priprava osnov za ustanovitev panožnih kompetenčnih centrov v Sloveniji (npr. v IT-ju, farmaciji, energetiki, avtomobilski industriji).

6.2 Osvojitve novih tehnologij. Podpora investicijam v nove tehnologije, razvoj dodatnih naprednih tehnologij v nišah, kot so e-mobilnost in pametna omrežja.

6.3 Podpora centrom za R&R. Podpora mednarodnim razvojnim centrom, tudi tistim, ki so v postopku privatizacije oz. prodaje.

7. KLJUČNA SREDSTVA PODJETIJ

Ključna sredstva so najpomembnejši del vsakega podjetja. Njihova mešanica družbam omogoča rast, investicije, zaposlovanje ter prodor na nove trge ali vertikalno širitev.

7.1 Menedžerske prakse. Izboljšati menedžerske prakse in znižati neučinkovito upravljanje dela in kapitala. To je ključna kompetenca vsake družbe in se lahko izboljša z:

- izboljšanjem pogojev za privabljanje tujih menedžerjev;
- razbitjem monopolov in vezavo variabilnega dela zaslužka vodstva na učinkovitost poslovanja v državnih družbah;
- pospešitvijo privatizacije.

- podpora družbam pri izvozu zahtevnejših proizvodov preko SID banke.

7.3 Blagovne znamke.

- Določitev strateških trgov in promocija znamke "Made in Slovenia";
- podpora ohranitvi poznanih slovenskih blagovnih znamk.

7.4 Novi trgi. Olajšati prodor na strateške trge z:

7.2 Končni proizvodi.

- Podpora usposabljanju zaposlenih za delo z naprednimi proizvodi;
- določitev jasnih pravil, ki dajejo prednost strateškim investitorjem napram finančnim;

- lokalno podporo in ustaljenimi poslovnimi povezavami;
- prostotrgovinskimi sporazumi (skladno z omejitvami EU).

Prakse menedžmenta

58. mesto med 61

Vir: IMD World Competitiveness Yearbook